

POLITIET

Barne- og likestillingsdepartementet
Forbruker-, tros- og livssynsavdelingen
Pb. 8036, Dep
0030 OSLO

Deres referanse
FOR-2017-10-31-
1691/

Vår referanse

Dato
27.05.2025

2017-06-16-47

**Høring - Forslag til endringer i gjeldsinformasjonsloven og
gjeldsinformasjonsforskriften - Uttalelse fra Vest Politidistrikt –
Namsfogden i Bergen**

Det vises til Barne- og familiedepartementets høringsnotat av 03.april.2025.
Fristen for høringssvar til Politidirektoratet er satt til 03.juli 2025.

Namsfogden i Bergen har følgende kommentarer til forslaget:

Gjeldsinformasjonsloven tar i dag kun stilling til usikret kreditt og gir
hjemmel for å registrere usikret gjeld i form av kjøpekreditter, forbrukslån og
rammekreditter.

Namsfogden i Bergen

Formålet til loven er å forhindre forbrukernes mulighet til søke om forbrukslån og kredittkortgjeld, hos ulike banker og med dette opparbeide seg betydelig gjeld hos flere aktører. Loven gjør det enklere for banker å få tilgang til samordna informasjon når det foretas kredittvurdering. Sammen med andre lovendringer skulle gjeldsinformasjonsloven dempe trenden med økende gjeld for norske husholdninger. Etter evaluering av ordningen har man konkludert om at det foreligger behov for en utvidelse med noen former for lån og kreditt. Gjeldsregistrene i dag gir kun oversikt over forbrukslån, kredittkortgjeld og kjøpekreditter. Flere instanser har meldt om at registrene også skal inneholde oversikt over pantesikret gjeld, som boliglån, billån, inkassogjeld og utdanningslån fra Lånekassen. Bakgrunnen for en slik utvidelse kan være en fordel for banker og andre utlåninstitusjoner samt hjelpeapparatet som kan danne seg et godt grunnlag for kredittvurdering av kundene om å minske gjeldsproblemer i husholdene.

Namsfogdens erfaringer viser at mange av våre klienter/skyldnere, opptar gjeld med høye renter, og får innvilget kreditter og forbrukslån som de ikke kan betjene. Kontrollen og oversikten over tilgangen på slike kreditter og lån kunne vært betydelig forbedret.

Det belånes utover betjeningsevne og tilgangen på kreditt anses som enkel og lett tilgjengelig uten en grundig gjennomgang og oversikt over skyldners økonomiske situasjon. Flere skyldnere har gitt inntrykk for at de burde blitt stoppet tidligere og at kredittinstitusjoner burde hatt bedre oversikt og kontroll.

Mange skyldnere som søker om gjeldsforhandlinger tar opp lån og kreditt like før de søker. For å få åpnet for gjeldsforhandlinger må en skyldner oppfylle flere av lovens vilkår.

Et av vilkårene er at størstedelen av gjelden ikke må være "nylig stiftet." Dette vilkåret vil ofte resultere i at mange av søkere får et avslag. En oversikt over all gjeld på *ett og samme sted* i kombinasjon med god kredittvurdering kunne ha avverget låneopptakene kort tid før en søknad om åpning av gjeldsforhandlinger finner sted.

Flere av våre klienter får også avslag på sine søknader grunnet manglende oversikt over gjeld og uavklarte økonomiske forhold i kombinasjon med manglende medvirkning.

Dette skyldes i mange tilfeller manglende oversikt over egen gjeld, det oppleves som vanskelig for en del skyldnere og medhjelpere å finne frem til alle foretak og kreditt institusjoner. En gjeldsordning skal inkludere all gjeld inkludert felles gjeld mellom samskyldnere, kausjon forpliktelser, privat gjeld, pantegjeld, inkasso gjeld, offentlig gjeld etc.

Å ha egen gjeld spredt på over 80 inkassoforetak og offentlige institusjoner gir store utfordringer for skyldnere som allerede er under økonomisk press og i en utsatt posisjon ofte kombinert med helsemessige utfordringer. Endringer i gjeldsinformasjonsloven og gjeldsinformasjonsforskriften kan dermed sikre tilgang til flest mulig gjeldsopplysninger på *ett og samme sted*. Skyldnere vil med dette kunne få bedre oversikt over egen gjeld og vil med dette kunne fremme bedre søknader og enklere oppnå gjeldsforhandlinger.

Inkludering av offentlige krav, Lånekassen og startlån fra kommunene

Namsfogden i Bergen mener at det kan være en fordel for brukerne av registeropplysningene om også offentlig gjeld er inkludert og gir sin støtte for inkludering av offentlige krav, lånekassen og startlån fra kommunene. Dette kan bidra til en mer helhetlig oversikt over forbrukernes økonomiske situasjon og gjeld. Dette kan forebygge gjeldsproblemer blant enkeltpersoner. Utfordringer ved at slike krav registreres er tilgangen på personvernmessig informasjon for parter som ikke skal ha innsyn. Den personvernmessige utfordringene kan håndteres ved at grunnlaget for slik gjeld ikke oppgis til alle brukerne av registrene.

Offentlige krav

Offentligrettslig gjeld kan være en rekke ulike forpliktelser overfor offentlige innkrevere, som skatte- og avgifts krav, tilbakebetalingskrav etter feilutbetaling fra offentlige virksomheter, bidragsgjeld til det offentlige, ulike offentlige gebyrer, strafferettslige krav som bøter og erstatninger osv.

Namsfogden i Bergen mener at offentlige krav bør inkluderes i gjeldsregistrene. Skyldnere med slike typer krav har ofte utfordringer med sine livssituasjoner og med dette har de lite eller ingen oversikt over sine gjeldskrav og særlig oversikt over offentligrettslig gjeld da denne ofte bunner i vedtak fra offentlige aktører. Denne type gjeld vil også ofte kunne motregnes mot eksempelvis til utbetalinger fra offentlige aktører og andre ekstra utbetalinger noe som igjen fører til manglende oversikt over restgjelden.

Å inkludere offentlige krav i registre vil gi en mer komplett oversikt over forbrukernes totale gjeldssituasjon. Offentligrettslig gjeld bør dermed inkluderes i gjeldsregistrene.

Lånekassen

Lån for utdanning, såkalt utdanningslån tilbys av Lånekassen i henhold til lov om utdanningsstøtte. Lånekassen er eneste tilbyder av slike lån og gis i praksis uten kredittvurdering. Inkludering av utdanningslån i gjeldsregistrene vil gi en mer nøyaktig oversikt over låntakeres totale økonomiske forpliktelser. Inkludering av utdanningslån i gjeldsregistre vil kunne ha nevneverdig betydning for forbrukernes mulighet til å skaffe seg oversikt over egen gjeld.

Inkludere inkassogjeld i gjeldsregistrene

Med inkassogjeld menes det krav som er misligholdt. Dette er type krav som kreditor har overdratt til et inkassoforetak for innkrevingen, i motsetning til misligholdte krav som bedrifter og privatpersoner inndriver på egen hånd, såkalt egeninkasso.

I høringsnotatet nevnes det 82 aktive inkassoforetak i Norge med nærmere 10 millioner inkassooppdrag. Omlag to tredjedeler av sakene gjelder forbrukere.

I dag må en ta kontakt med flere inkassoaktører for å få oversikt over krav, dette tar ofte enormt med tid. Dette byr samtidig på problemer for den enkelte forbruker og medhjelpere. Behovet for å ta slik gjeld med i gjeldsregistrene anses som stort. Behovet for en slik oversikt har lenge vært

tilstedeværende. Det ble i 2021 opprettet et register "Inkassoregisteret" som på forespørsel samler inkassosaker og usikret gjeld. Inkassoregisteret har vært finansiert av gründere og midler fra Innovasjon Norge, dette er en privat aktør. Enkelte inkassoforetak er også direkte integrert med Inkassoregisteret. Registeret har vært til hjelp for flere aktører.

Men det er uten tvil at en oversikt over alle typer inkassogjeld burde også vært rapporteringspliktig i et offentlig register. En slik oversikt ville lettet arbeidet til hele hjelpeapparatet inkludert namsmannen sine arbeidsoppgaver. I tillegg til dette ville en slik total oversikt ha stor betydning for arbeidet med å finne løsninger på betalingsproblemer for økonomiske rådgivere, namsmenn, advokater og andre som er avhengige av å kunne fremskaffe en fullstendig gjeldsoversikt for sine brukere. Både egeninkasso og inkassogjeld bør inkluderes i gjeldsregistrene.

Startlån fra kommunene

Et kommunalt startlån er en offentlig låneordning som finansieres av Husbanken. Ordningen er tiltenkt for personer som har langvarige problemer med bolig og boligkjøp på det ordinære markedet. Et slikt lån vil kunne sikre stabile boligforhold for de utsatte i samfunnet. Med dette sikres også mer stabilitet i husholdningers økonomi.

Slike lån kan gis med svært lange nedbetalings ordninger som igjen fører til trygghet for økonomien. Inkluderingen av kommunale startlån vil kunne gi en mer helhetlig oversikt over gjeldsbildet. Dette er spesielt viktig for å sikre at de som har behov for økonomisk støtte ofte gjennom offentlige ytelser, får en mer rettferdig vurdering av sin økonomiske situasjon.

Vi stiller oss derfor positive til at startlån inkluderes i gjeldsregistrene.

Inkludering av pantesikret gjeld

Ved søknad skal skyldner opplyse om all gjeld jf. gjeldsordningsloven § 2-1. Det er ikke uvanlig at en utskrift av de registrerte heftelsene legges ved søknad som dokumentasjon på søkerens gjeld. Pr. i dag oppleves oversikten over panteheftelser som meget mangelfull i forhold til å dokumentere den reelle gjeldssituasjon.

Pantegjeld er i dag registrert i ulike panteregistre bla. grunnboka og løsreregisteret.

Pantesikret gjeld vil hovedsakelig være gjeld som er sikret i bolig, borettsandel registrert i grunnboken, samt i kjøretøy hvor pantet er registrert i Løsreregisteret.

Å inkludere pantesikret gjeld, som bolig- og bilgjeld, i et felles register vil gi et mer komplett bilde av forbrukernes gjeldssituasjon og redusere risikoen for overbelåning. Vi erfarer at våre klienter/skyldnere til stadighet har manglende kontroll på pantesikret gjeld, mange har utleggspant på sine krav. Utleggspant er sikkerhet for gjeld stiftet av namsmyndighetene i forbindelse med inndrivning av gjeld. Krav sikret ved utleggspant skal i dag bare rapporteres dersom de er rapporteringspliktige fra før. Vår vurdering er at også et slik utleggspant bør være rapporteringspliktig. Dette for å sikre en fullstendig oversikt over pantekrav.

Dette begrunnes med at en slik gjeld med korrekt pantrekkefølge må føres inn i namsmannens system under gjeldsforhandlinger. Kreditorer som faller innenfor panteverdien skal betjenes.

For å sikre korrekte beregninger av slike krav må namsmannen innhente opplysninger fra grunnboka og løsreregisteret. Pantekrav skal så registreres i panterekkefølgen. Dette oppleves som krevende da panteheftelser registreres med dato for når pantet er tatt og med gjeldssaldo fra datoen pantet ble opprettet. Når en skyldner søker om gjeldsforhandlinger vil saldoen på gjelden ikke stemme overens med den i pantebildet. Det samme kravet kan så få en ny pant på et annet tidspunkt. Med andre ord vil man ikke få oversikt over størrelsen på den faktiske gjeldsposten, da disse registrene kun vil vise den opprinnelige obligasjon eller panteheftelse.

Namsmannen bruker mye tid på å ettergå slike registreringer.

Å inkludere pantesikret gjeld vil gi en mer komplett oversikt over forbrukernes gjeld og bidra til mer presise kredittvurderinger, færre oppslag i grunnboken og et mer oversiktlig bilde av pantekrav. Det er samtidig fordelaktig at pantegjelden ikke er registrert i ulike panteregistre slik den er i dag. I tillegg til dette er det etter vår vurdering et behov for at pantebildet er oppdatert med sanntidssaldo på pantesikret gjeld. Ved å inkludere

pantesikrede heftelser i gjeldsinformasjonsregistrene, vil man få en mer presis oversikt over den reelle størrelsen på gjelden.

Om gjeld i enkeltpersonforetak

Innehavere av enkeltpersonforetak skal være omfattet av gjeldsinformasjonsloven. Dette er næringsdrivende som etter panteloven har en utvidet adgang til pantstillelse, de kan oppta lån mot sikkerhet i driftstilbehør, varelager mv. Skyldneren er selv innehaveren av foretaket og er personlig ansvarlig for denne gjelden. Gjelden vil dermed være en del av en gjeldsforhandling. Denne gjelden bør på samme måte som forbrukskreditt eller andre usikrede lån tatt opp av innehaver av enkeltpersonforetaket, inngå i gjeldsinformasjonsordningen.

Namsfogden i Bergen mener derfor det er hensiktsmessig at gjelden til et enkeltpersonforetak er omfattet av den foreslåtte utvidelsen, og støtter departementets vurderinger i høringsnotatet.

Tilgang til å hente ut opplysninger elektronisk

Det er pr. i dag kun aktører som har inngått samarbeidsavtale med gjeldsinformasjonsforetakene som kan hente ut opplysninger elektronisk. Gjeldsrådgivere, verger, inkassoforetak, advokater mv. har ikke denne muligheten. Gjeldsinformasjonslovens overordnede formål er å motvirke gjeldsproblemer, og det reises spørsmål om det bør åpnes for at gjeldsrådgivere, verger og kommersielle aktører systematisk kan innhente gjeldsopplysninger med formål å bistå med gjeldsforhandlinger?

Namsmannen bør ikke omfattes av en slik generell tilgang, men kan gis tilgang til gjeldsopplysninger etter samtykke fra skyldneren dersom situasjonen tilsier det. Her er det samtidig viktig å ivareta personvern hensyn ved tilgangen for kommersielle aktører når nye data om privatpersoner skal innhentes. En utvidelse av gjeldsregistrene må være personvernmessig forsvarlig. Tilgangen til slike registre hvor gjelden er å finne på *ett sted* vil gjøre det enklere for medhjelpere og namsmannen å få en fullstendig oversikt over skyldnernes økonomiske situasjon. Dette vil kunne føre til en mer effektiv saksbehandling som også vil ivareta skyldners rettssikkerhet.

Tilgang til disse registrene vil også kunne bidra til å forhindre tvangssalg og hjelpe skyldnere med å finne bedre løsninger på sine gjeldsproblemer.

Detaljert kreditorinformasjon

Hver kreditoroppføring i gjeldsregisteret bør inneholde detaljer som navn, opprinnelig kreditor, organisasjonsnummer, KID og kontonummer. Dette vil gjøre det enklere for namsmannen og skyldner å holde oversikt over gjeldsforpliktelsene og sikre at all informasjon er korrekt og oppdatert.

Avslutningsvis

De foreslåtte endringene i gjeldsinformasjonsloven og gjeldsinformasjonsforskriften vil kunne gi en mer nøyaktig oversikt over forbrukernes gjeldssituasjon enn det som er i dag. Dette vil på sikt kunne forhindre opptak av uhåndterbar gjeld, forbedre kredittvurderingsprosessen, hjelpe forbrukerne/skyldnere med å få bedre kontroll over sin økonomi. Inkluderingen av offentlige krav, utdanningslån, startlån fra kommunene og pantesikret gjeld, samt tilgang for medhjelpere med mer detaljert kreditorinformasjon, er viktige skritt i retning av en mer transparent og rettferdig økonomisk vurdering. Namsfogden i Bergen kan ikke se negative konsekvenser i forhold til utvidelse av gjeldsinformasjonsregisteret. På generell basis anser Vest politidistrikt at et godt oppdatert og innholdsrikt gjeldsinformasjonsregister vil bremse eller stoppe utlån til personer som ikke har forutsetninger for å kunne håndtere sin gjeld. Dette er et viktig samfunnsmessig tiltak, og vil forhåpentligvis på sikt kunne føre til at den gruppen som har uhåndterlig gjeld reduseres.

De foreslåtte endringene i gjeldsinformasjonsloven og gjeldsinformasjonsforskriften vil kunne gi en langt mer presis og helhetlig oversikt over forbrukernes totale gjeld enn dagens ordning. Ved å inkludere pantesikret gjeld, offentlige krav, utdanningslån og startlån fra kommunene, styrkes grunnlaget for kredittvurderinger betydelig. Dette kan bidra til å

forhindre at enkeltpersoner pådrar seg gjeld de ikke har forutsetninger for å håndtere.

Tiltaket representerer et viktig skritt mot en mer rettferdig og transparent økonomisk vurdering. Et oppdatert og innholdsrikt register vil kunne bremse eller stoppe utlån til personer uten en bærekraftig økonomi – noe som på sikt kan redusere opptak av uhåndterlig gjeld og styrke den økonomiske tryggheten i samfunnet.

Namsfogden i Bergen har ikke identifisert noen negative konsekvenser ved en slik utvidelse av gjeldsinformasjonsregisteret. Tilgangen til gjeldsopplysninger bør begrenses til aktører med et klart og legitimt behov, og i så stor grad som mulig avgrenses for å ivareta personvernet og hindre unødig spredning av sensitive opplysninger. Det er likevel riktig å se dette opp mot gjeldsinformasjonslovens formål, som er å bidra til bedre kredittvurderinger og forebygge gjeldsproblemer.

Med hilsen

Lillian Borge Bersaas

Namsfogd i Bergen